vaikystės.
Rastinjakas paskendęs skolose, skolinasi pinigus iš Votreno. Jis patiria šias gyvenimo pamokas: arėstuojamas Votrenas, žūsta tėvas Gorijo.
Rastinjakas pamato tikrąjį buržuazinio pasaulio veidą. Jis jau susiformavo, tačiau neina į kovą prieš pasaulį, kurį ~~jis~~ pažino. Jis siekia asmeninio pasisekimo. ~~Rastin~~ Žino praturtėjimo būdus.
Praėjo šimtmečiai, tačiau ir mūsų dienomis yra rastinjakų, užimančių aukštus vyriausybės postus.

4z/4

17 Rašinys

Motinos rūpesčiai

I. Žemaitės išgyvenimų atspindžiai kūriniuose.
II. Motinos rūpesčiai:
1) Julijos Beniuševičiūtės darbštumas,
2) mokslo siekimas,
3) „kritau kaip muselė į išrūgas."
4) „P. Višinskio įtaka žemaitei.
III. Žemaitė – pavyzdys mums.

Prieš mano akis iškyla mūsų literatūros klasikė žemaitė, apsigaubusi skarele, tvirtai suspaudusi lūpas. Jos veidas raukšlėtas, tačiau tos raukšlėlės jai pritinka, nes jos atspindi vargus ir skausmą, kuriuos teko patirti. Visus šiuos išgyvenimus ji pavaizdavo savo kūriniuose: „Topylis", „Marti", „Petras Kurmelis", „Prie dvaro", „Kelionė į Šidlavą" ir daugelyje kitų.
Nors Julija Beniuševičiūtė buvo bajoriškos kilmės, tačiau truputį prasimokiusią namie, tėvai išleido ją tarnauti, o kartu ir mokytis pas tetą.
Savo darbštumu, atsidavimu mokslui Julija greitai pralenkė savo mokslo drauges. Ją domino politiniai, visuomeniniai įvykiai. Ji stengėsi kuo daugiau

skaitytí draudžiamas knygas ir laikraščius. Ira — ~~manoma~~ Stengdamasi užsidirbti, Žemaitė tarnavo pas daugelį dvaro savininkų, o betarnaudama Džiuginėnuose susipažino su samdiniu Laurynu. Netrukus už jo ištekėjo, nors Julijos tėvai prieštaravo vedybams. Julija sakė:

– Nors mužikas, bet juk dabar visi lygūs.

Umbrasas rašė: „Julija ištekėjo po pusantrų metų nuo jos atvykimo į Džiuginėnus, eidama dvidešimt pirmuosius*. Taip ji žengė iš dvarininkiškosios aplinkos į tai, kas „nauja, pažangu, teisinga ir humaniška,* stichiškai suartėdama su liaudimi, o paskui ir sąmoningai pereidama į jos pozicijas."

Taciau šis perėjimas į liaudies pozicijas pareikalavo iš jos daug vargo. Ukininkauti Žymantams nesisekė, o be to, pasipylė būrys vaikų. Žymantai keliavo iš vieno dvaro į kitą. Žemaitė „Autobiografijoje" rašė: „Įkritau kaip muselė į išrūgas." Taip pat to meto kaimas buvo labai tamsus. O Žemaitė siekė šviesos, norėjo matyti savo liaudį laimingą.

Kai Žymantų vaikai paaugo, jų namai tapo kaimynų sueigų, jaunimo pasilinksminimo vieta, nes šeimoje augo gausus būrys dukterų. Kaimynų sūnus Povilinkas mokėsi universitete. Jis dažnai lankydavosi pas Žymantus. Vieną sykį jis atvežė Bitės apsakymą ir perskaitė Žemaitei. ~~Ze~~ Ji išklausė apsakymą ir tarė:

– Didelė čia kupeta! Ir aš taip mokėčiau! Išgirdęs tuos žodžius, Povilinkas jos nebepaliko ramybėje. O Žemaitė labai lankė jo parvažiuojant į namus. Kai sužinodavo, kad jis at-

važinoja, eidavo pasitikti; o susitikusi klausdavo:

– Ar parvežei Povilink, pyrago?

Povilinkas ištraukdavo iš užančio glibį knygą. Žemaitė negalėjo jomis atsidžiaugti. Umbrasas rašė: „Susilėjusi su liaudimi ir pasisavinusi jos teigiamas savybes, Žymantienė į įgimtos ir jaunystėje įgytos kultūros dėka pakilo virš vidutinio žmogaus lygio." Taip, Žemaitė to meto kaime buvo šviesos šaltinis. Būdama penkiasdešimtės mety, ji pradėjo savo literatūrinę veiklą.

Mano mamone, iš jos kiekvienas galime pasisemti liaudiškumo, paprastumo, taurumo, kuklumo, ryžto. Ne veltui, Jablonskis rašė: „Daugiau skaitykite Žemaitę. Jos kalba gera, labai gera. Skaitykite Žemaitę!"

4/5

Rašinys

91 10 30

Atjauta ir gailestis J. Biliūno kūryboje

I. J. Biliūno gyvento laikotarpio prieštaringumas ir jo įtaka rašytojo asmenybei.

II. Atjauta ir gailestis J. Biliūno kūryboje:

1. Užuojauta skriaudžiamiesiems apsakymuose „Lazda", „Ubagas", „Brisiaus galas", „Kliūdžiau".

2. Žmonių savitarpio supratimo, etinio jautrumo ir dvasinio pakilimo atskleidimas apsakymuose „Keku", „Nemunu", „Vagis".

3. Kovų dėl liaudies laisves poetizavimas apsakymuose „Liūdna pasaka", „Laimės žiburys".

III. J. Biliūno kūrinių humanistinių idėjų įtaka mums.

J. Biliūno gyventas laikotarpis – 1879–1907 metai, – margas ir prieštaringas. Tuometinė